

ZEROs innspill til Bionova

Dato: 30.03.2022

Kontakt: Anne Marit Post-Melbye (anne.melbye@zero.no) og Stig Schjølset (stig.schjolset@zero.no)

ZERO takker for muligheten til å gi innspill til regjeringens arbeid med Bionova. Vi gir i dette innspillet forslag til mål og innretning av Bionova.

Bionova bør være en dedikert virkemiddelaktør for bærekraftig bioøkonomi, og bør i mandat målstyres for å:

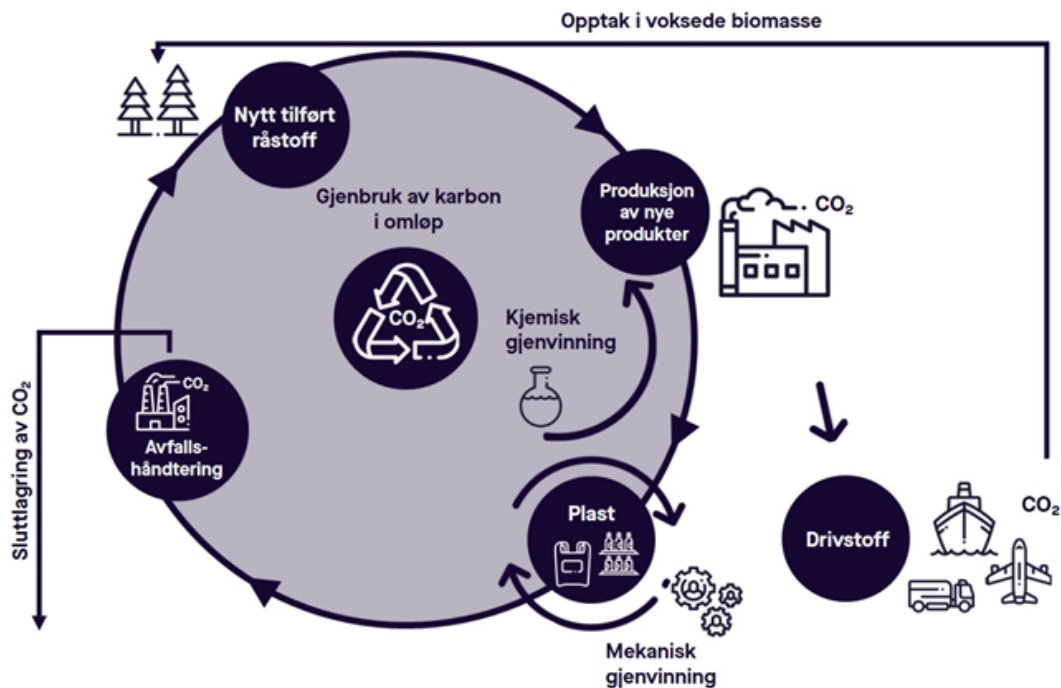
- 1. Bidra til å bygge opp en bærekraftig bioøkonomi i Norge, på tvers av alle sektorer**
- 2. Bidra til å realisere utslippskutt i jordbruket, i tråd med målet om at Norges utslipp skal reduseres med minst 55 prosent innen 2030**
- 3. Øke opptaket av CO₂ i natur**
- 4. Bærekraftig forvaltning og omstilling av landarealer**

Det er viktig at Bionova får en rolle i utviklingen av en klima- og naturvennlig bioøkonomi til alle sektorer - utover landbruket og primærnæringene. I dag er bioøkonomi i hovedsak forankret i de nærings- og landbruksrettede virkemidlene. Behovet for Bionova er derfor størst som et klima- og miljøvirkemiddel for bioøkonomiløsninger.

Hvorfor bioøkonomi?

ZERO jobber med bærekraftig bioøkonomi fordi det er en klimaløsning, der det ikke finnes alternativer til fossilt. I tillegg er det nye grønne næringsmuligheter i bioøkonomien.

Bioøkonomi handler om å bruke biomasse på en bærekraftig måte for å erstatte fossile alternativer, der det ikke finnes alternativer til effektivisering og elektrifisering – i bredden fra drivstoff og plast til avanserte kjemikalier og biokarbon som reduksjonsmiddel. I en sirkulær bioøkonomi holdes de biobaserte produktene i omløp så lenge som mulig. Behovet for nytt tilført karbon dekkes av fornybare kilder, og potensialet for CO₂-fjerning (negative utslipp) utnyttes. Figuren under skisserer hvordan karbonbehovet i et fullelektrifisert samfunn kan holdes i omløp og forsynes med grønt karbon, og hvordan CO₂ kan fjernes fra atmosfæren med fangst og lagring av biogent karbon.

De viktigste utfordringene for bioøkonomi som klimaløsning i dag er følgende:

- Det trengs nye verdikjeder i bioøkonomien, for eksempel knyttet til biogass, biokull og industriell bruk av biokarbon.
- Virkemiddelapparatet er godt rustet innen FoU, men har for lite vekt på både klima, industrialisering og utrulling av kjente klimaløsninger. Bioøkonomi har svært begrenset plass i Enovas programmer, som uansett ikke støtter utrulling av kjent teknologi.
- Fordi vi ikke har kuttet utslipp de siste tiårene er det behov for storskala CO₂-fjerning fra atmosfæren (negative utslipp), og løsningene for dette må skaleres.
- Bærekraftig bruk av biomasse er en viktig klimaløsning, men kan ha negative miljøkonsekvenser. Det er derfor viktig at det skapes insentiver for bærekraftig bruk av biomasse og landarealer som sikrer både klima-, miljø- og naturhensyn.

Hvordan bør Bionova innrettes?

Det vil være hensiktsmessig å samle flere av dagens insentivordninger for primærnæringene og ulike tilskuddsordninger til landbruk og bioenergi/biogass under Bionova - som er knyttet til klima- og miljøformål. Det er åpenbare overlapp mellom Bionova og flere av Innovasjon Norges programmer, men spesielt bioøkonomiprogrammet. Bioøkonomiprogrammet har fungert godt, og dette arbeidet bør videreføres i Bionova. Bionova kan både fungere som en egen enhet eller under Innovasjon Norge.

Det kan også være overlapp mellom Bionova og Enova, spesielt knyttet til biogass. Enova er i dag i hovedsak begrenset til teknologiutvikling innen biogass og i industrien. Det vil styrke flere relevante prosjekter med en mer helhetlig tilnærming til bioøkonomi under Bionova, enn det som er tilfelle i Enova i dag.

Bionova bør målstyres

Bionova bør i mandat styres med tallfestede mål og indikatorer.

1. Bidra til å bygge opp en bærekraftig bioøkonomi i Norge, på tvers av alle sektorer: det bør settes dedikerte produksjons- og teknologimål, for å styrke næringsutvikling og ny bioindustri. Disse målene bør revideres og justeres i nye mandatperioder. Eksempler på slike mål er:
 - Mål om produksjon av minimum 2 TWh biogass i 2030, for å realisere politiske mål om å utnytte husdyrgjødsel og settefiskslam, rensing av avløpsslam, og utsortering av husholdningsavfall. Det bør i tillegg være et mål å utnytte fiskeensilasje og ressurser fra havbruk. Støtte til produksjon av biogass bør også insentivere ressursutnyttelse og biorest.
 - Teknologimål (eller samfunnsoppdrag) for nødvendig nye verdikjeder knyttet til produksjon av biokull og biokarbon.
2. Bidra til å realisere betydelige utslippskutt: det bør settes konkrete mål for utslippskutt fra landbruket, i tråd med målet om at Norges utslipp skal reduseres med minst 55 prosent innen 2030.
3. Øke opptaket av CO₂ i natur: det bør tallfestes et mål om økt opptak av CO₂ i skog, land og hav. Dette må inkludere bredden av naturbasert CO₂-fjerning, fra kjente og modne løsninger i skog og ved bruk av fangvekster, til umodne løsninger med behov for testing.
4. Bærekraftig forvaltning og omstilling av landarealer. Det er internasjonalt behov for å legge om arealbruken for å nå mål om å begrense temperaturøkningen til 1,5 grad, og begrense negative effekter på natur. FNs klimapanel viste i en spesialrapport om klima og land at den viktigste omdisponeringen av arealer må skje fra kjøtt- og fôrproduksjon, til forvalta skog og biomassevekster - som vi trenger for å erstatte fossile alternativer. Arealer vil bli en begrensa ressurs i det grønne skiftet, og dette bør reflekteres også i norsk areal- og klimapolitikk. Bionova bør få i oppgave å støtte både arealomlegging og bærekraftig forvaltning:
 - Det bør stilles arealmål. Hvordan slike mål kan utformes må utredes.
 - Det bør stilles mål om bærekraftig forvaltning av skog og landarealer, for eksempel knyttet til lukket hogst i skogbruket.

Bionova må oppkapitaliseres

For at Bionova skal bli et kraftfullt virkemiddel må det raskt oppkapitaliseres. Det bør bygges opp en egenkapital på 1 milliard over tre år. Dette bør komme i tillegg til dagens ordninger som eventuelt innlemmes i Bionova.

Biokull i landbruket er et eksempel på hva Bionova bør støtte, og skisserer finansieringsbehovet: kostnaden for bruk av biokull i landbruket fram til 2030 vil passere 2 milliarder kroner. Dette er basert på behovet for biokull i landbrukets klimaplan; 255.000 t biokull i 2030, som samlet fjerner cirka 0,8 millioner tonn CO₂. Med dagens markedspris for biokull (8-10.000 kr/t biokull), tilsvarer dette en samlet kostnad for bruk av biokull til 2030 i størrelsesorden 2-2,5 milliarder kroner. Hvis CO₂-fjerningen skal bokføres i landbruket og i nasjonale klimamål, må myndighetene bidra til å finansiere dette.